

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1898.

ONTWERP VAN WET.

In naam van Hare Majesteit WILHELMINA, bij de gratie Gods Koningin der Nederlanden, Prinses van ORANJE-NASSAU, enz., enz., enz.

Wij EMMA, Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk;

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor den dienst van 1898, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1898 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden *f* 70.000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren: herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffend koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandische Waterlinie*:

1°. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie;

2°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie *f* 20.800.

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren: herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffend koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de Stelling van den Helder:

- 1°. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele Stelling;
- 2°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele Stelling *f* 7700.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoo-
ren: herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aan-
kleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en
processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffende koop- en andere
overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.;
een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de Stelling van
Amsterdam :

- 1°. Onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden
voor verschillende werken in de Stelling;
- 2°. Maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerken, enz.
voor verschillende werken in de Stelling;
- 3°. Maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken
in de Stelling;
- 4°. Maken van pantseringen voor verschillende werken in de Stelling;
- 5°. Ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen
en steigers;
- 6°. Inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen;
- 7°. Maken van loodsen, munitie- en buskruit-magazijnen;
- 8°. Aanleg van beplantingen;
- 9°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de
geheele Stelling, waaronder de levering van inrichtingen voor de optische sein-
gemeenschap *f* 1.066.700.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te be-
hooren: herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aan-
kleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en
processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffende koop- en andere
overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.;
een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't*
Hollandsch Diep en het Volkerak;

Verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van *Willemstad*
en *Ooltgensplaat f* 1500.

Art. 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te be-
hooren: herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aan-
kleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en
processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffende koop- en andere
overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.;
een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de*
Monden der Maas en van het Haringvliet.

- 1°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de
Stelling;

- 2°. Aanschaffen en opstellen van een electrisch zoeklicht c. a. op het fort aan
den *Hoek van Holland. f* 15.000.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en
posten *f* 47.000.

Art. 8. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der
werken in verschillende Stellingen *f* 18.000.

Art. 9. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de ver-
schillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874
(*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of
verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikels geene gelden
zijn uitgetrokken *f* 2000.

Art. 10. Onvoorziene uitgaven *f* 50.000. Totaal *f* 1.298.700.

een millioen tweehonderd acht en negentig duizend zeventhonderd gulden.

ART. 2. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij art. 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *een millioen zeventig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1898;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1897;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1898 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. 3. Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van *artikel* 1 dezer wet ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van *artikel* 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 10 van hetzelfde *artikel* 1 worden aangevuld.

ART. 4. Op *artikel* 10 van *artikel* 1 dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1898 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artikelen* van genoemd *artikel* 1.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven.

De Minister van Oorlog.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Op de vestingbegrooting voor den dienst van 1897 werd door de Staten-Generaal een 1ste termijn toegestaan voor het maken van bomvrije gebouwen c. a. in forten der Stelling van Amsterdam, zoodat dientengevolge, reeds in den aanvang van dit jaar, met de voor dien bouw vereischte werkzaamheden werd begonnen. In verband met deze beslissing wordt thans, voor het voltooiën van die gebouwen, waarvan de totale kosten in de vijf onderhanden zijnde werken, op ongeveer 19 ton waren geraamd, als 2de termijn de, volgens de gesloten en goedgekeurde contracten benoodigde som van f 1,003.400 op de onderwerpelijke begrooting aangevraagd.

In overeenstemming met het gestelde in de verschillende gedrukte bescheiden betreffende de vestingbegrooting voor den dienst van het loopende jaar, acht ook de ondergeteekende het ten hoogste gewenscht, geleidelijk met het maken van bomvrije gebouwen in de verschillende overige forten te doen voortgaan, ten einde op die wijze, zoo spoedig als zulks, met het oog op de geldelijke omstandigheden, slechts mogelijk is, aan de thans bestaande aardwerken der Stelling eene meer duurzame inrichting te geven en ze daardoor geschikt te maken voor eene krachtdadige verdediging. Terwijl nu in 1897, in verband met het gestelde in de 2de alinea, bladz. 9, der Memorie van Antwoord (Gedrukte Stukken 93, n°. 9) slechts werd aangevangen met het maken van bomvrije gebouwen in een vijftal der voornaamste, daartoe dringend in aanmerking komende werken op het noordwestelijk front der Stelling, moet dan ook in de eerste plaats eene voortzetting van de werkzaamheden, bij de overige forten op genoemd front, als bepaald noodzakelijk worden beschouwd.

In verband hiermede zou, naar de meening van den ondergeteekende, thans moeten worden overgegaan tot het maken van de vereischte gebouwen c. a. in de forten Liebrug en Penningsveer, gelegen tusschen de onderhanden zijnde werken te Vijfhuizen en Spaarndam.

De kosten voor elk der werken Liebrug en Penningsveer zijn geraamd op *f* 260.000, alzoo in het geheel op *f* 520.000.

Als 1ste termijn ten behoeve van de voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoering van die werken wordt op deze begrooting niet meer dan *f* 25.000 aangevraagd, waardoor in het volgende jaar de fundeeringssputten kunnen worden ontgraven, om daarna, in het begin van 1899, met den verderen opbouw aan te vangen. Bovenbedoeld bedrag van *f* 25.000, vermeerderd met de genoemde som van *f* 1.003.400, maken het totaal uit van *f* 1.028.400, uitgetrokken ad punt 3 van onderart. 4 van den toelichtenden staat.

Van de in haar geheel in onderart. 4 uitgetrokken som van *f* 1.066.700 is overigens, blijkens den hiervoren vermelden toelichtenden staat, het overblijvend bedrag van *f* 38.300 bestemd voor onteigening en het maken van wegen, het doen van voorzieningen voor de oplegging van buskruit en verder voor de uitvoering van voorzieningen van ondergeschikt belang aan verschillende werken der Stelling van Amsterdam, een en ander als gespecificeerd ad de punten 1, 5, 7 en 9 van genoemd onderartikel.

Onder verwijzing naar den toelichtenden staat zij voorts, omtrent de overige artikelen der onderwerpelijke begrooting, voor zoover deze toelichting behoeven, het volgende aangeteekend:

Artt. 2, 3, 5 en 6. De op deze artikelen uitgetrokken sommen, onderscheidenlijk ten bedrage van *f* 20.800 *f* 7700, *f* 1500 en *f* 15.000, strekken uitsluitend tot het doen uitvoeren van verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan inundatiemiddelen en aan verschillende werken in de desbetreffende verdedigingsstellingen, waarbij in het in art. 6 uitgetrokken bedrag van *f* 15.000 eene som van *f* 12.000 begrepen is voor het aanschaffen en opstellen van een electrisch zoeklicht op het fort aan den Hoek van Holland.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbindingen van verdedigingswerken. Van het op dit artikel uitgetrokken bedrag van *f* 47.000 is eene som van *f* 30.000 bestemd voor de verdere inrichting van de telegraphische verbindingen in de Stelling van Amsterdam en *f* 2000 voor het doen van kleine voorzieningen aan de oorlogs-telegraafverbindingen in de verschillende overige verdedigingsstellingen.

Het overblijvend bedrag ad *f* 15.000 is bestemd voor den verderen aanleg van de verbindingen, enz., vereischt voor de inrichting van de kustwacht, welke inrichting gezamenlijk door de Departementen van Marine en Oorlog wordt tot stand gebracht en waarvoor de 1ste termijn bereids bij de begrooting voor den dienst van 1896 werd toegestaan.

Art. 8. Materieel der genie. Van dezen post is *f* 5000 bestemd voor het aanschaffen van gereedschappen, materieel en springmiddelen voor brugvernieling; *f* 8000 voor de verdere aanschaffing van optische seintoestellen ten behoeve van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, de Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak en van het fort Pannerden. Overigens is, van het bij het artikel aangevraagd bedrag, eene som van *f* 5000 bestemd voor de aanschaffing van materieel voor het onbruikbaar maken in oorlogstijd van vuurtorens en kapen, welke aangelegenheid gezamenlijk door de Departementen van Marine en Oorlog moet worden tot stand gebracht. De ondergeteekende veroorlooft zich te dier zake te verwijzen naar de toelichting, welke door zijn ambtgenoot van Marine werd gegeven bij het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting.

De Minister van Oorlog,
ELAND.

TOELICHTENDE STAAT, betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken, welke zijn begrepen in de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1898.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie. Besteed in 1882 f 95.750; in 1883 f 450; in 1884 f 600; in 1885 f 26.320; in 1886 f 51.610; in 1887 f 650; in 1888 f 22.040; in 1889 f 23.770; in 1890 f 4284; in 1891 f 14.055; in 1892 f 7420; in 1893 f 50.200; in 1894 f 37.910; in 1895 f 20.040; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 41.910; in 1897 f 5100; wordt thans aangevraagd f 8500.

2. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie. Besteed in 1882 f 43.600; in 1883 f 120.810; in 1884 f 118.320; in 1885 f 82.000; in 1886 f 76.730; in 1888 f 2870; in 1889 f 4830; in 1890 f 10.906; in 1891 f 11.625; in 1892 f 16.160; in 1893 f 15.520; in 1894 f 27.310; in 1895 f 34.400; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 32.090; in 1897 f 13.900; wordt thans aangevraagd f 12.300. Totaal wordt thans aangevraagd f 20.800.

Art. 3. Stelling van den Helder:

1. Verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele Stelling. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f 1600; wordt thans aangevraagd: Memorie.

2. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling. Besteed in 1883 f 2940; in 1884 f 10.600; in 1885 f 360; in 1886 f 4060; in 1887 f 6760; in 1888 f 19.330; in 1889 f 21.945; in 1890 f 38.450; in 1891 f 15.990; in 1892 f 12.530; in 1893 f 10.450; in 1894 f 29.230; in 1895 f 25.560; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 13.470; in 1897 f 4400; wordt thans aangevraagd f 7700. Totaal wordt thans aangevraagd f 7700.

Art. 4. Stelling van Amsterdam.

1. Onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1883 f 1800; in 1884 f 90.220; in 1885 f 239.700; in 1886 f 162.400; in 1887 f 48.600; in 1888 f 113.270; in 1889 f 213.332; in 1890 f 127.750; in 1891 f 66.660; in 1892 f 27.240; in 1893 f 290.740; in 1894 f 123.910; in 1895 f 74.310; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 42.065; in 1897 f 10.000; wordt thans aangevraagd f 10.000.

2. Maken van aardwerken, zandphoogingen, metsel- en betonwerken, enz. voor verschillende werken in de Stelling. Besteed in 1885 f 383.230; in 1886 f 160.520; in 1887 f 759.450; in 1888 f 311.220; in 1889 f 465.800; in 1890 f 534.000; in 1891 f 667.690; in 1892 f 448.930; in 1893 f 383.550; in 1894 f 312.370; in 1895 f 254.400; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 96.000; wordt thans aangevraagd: Memorie.

3. Maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in de verschillende werken in de Stelling. Zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1897 f 940.000; wordt thans aangevraagd f 1.028.400.

4. Maken van pantseringen voor verschillende werken in de Stelling. Wordt thans aangevraagd: Memorie.

5. Ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers. Besteed in 1890 f 100; in 1891 f 95.660; in 1892 f 154.830; in 1893 f 62.240; in 1894 f 42.780; in 1895 f 194.320; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 267.750; in 1897 f 10.000; wordt thans aangevraagd f 10.000.

6. Inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen. Besteed in 1887 f 9390; in 1888 f 134.740; in 1889 f 70.580; in 1890 f 362.860; in 1891 f 212.200; in 1892 f 98.510; in 1893 f 161.410; in 1894 f 121.710; in 1895 f 26.960; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 10; wordt thans aangevraagd: Memorie.

7. Maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen. Besteed in 1891 f 54.590; in 1892 f 11.750; in 1893 f 58.830; in 1894 f 227.900; in 1895 f 131.830; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 79.260; wordt thans aangevraagd f 8300.

8. Aanleg van beplantingen. Besteed in 1890 f 11.950; in 1891 f 10.285; in 1892 f 42.580; in 1893 f 6400; in 1894 f 2860; in 1895 f 3785; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 2050; wordt thans aangevraagd: Memorie.

9. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling, waaronder de levering van inrichting voor de optische seingemeenschap. Besteed in 1892 f 3990; in 1893 f 30.970; in 1894 f 30.150; in 1895 f 10.485; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 7950; in 1897 f 10.000; wordt thans aangevraagd f 10.000. Totaal wordt thans aangevraagd f 1066.700.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak.

Verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van Willemstad en Ooltgensplaat. Besteed in 1888 f 10.200; in 1889 f 2700; in 1890 f 53.420; in 1891 f 29.535; in 1892 f 17.300; in 1893 f 1230; in 1894 f 7880; in 1895 f 12.915; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 10.140; in 1897 f 3000; wordt thans aangevraagd f 1500.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet.

1. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de Stelling. Besteed in 1884 f 5210; in 1885 f 26.000; in 1886 f 3100; in 1887 f 200; in 1888 f 11.650; in 1889 f 29.510; in 1890 f 31.240; in 1891 f 7495; in 1892 f 24.300; in 1893 f 8200; in 1894 f 12.230; in 1895 f 10.760; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 9165; in 1897 f 5000; wordt thans aangevraagd f 3000.

2. Aanschaffen en opstellen van een electrisch zoeklicht c. a. op het fort aan den Hoek van Holland. Wordt thans aangevraagd f 12000. Totaal wordt thans aangevraagd f 15000.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbindingen van verdedigingswerken en posten. Besteed in 1887 f 2380; in 1889 f 16.470; in 1890 f 17.980; in 1891 f 46.870; in 1893 f 72.620; in 1894 f 118.920; in 1895 f 28.510; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 79.200; in 1897 f 45.000; wordt thans aangevraagd f 47.000.

Art. 8. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende stellingen. Besteed in 1887 f 14.190; in 1888 f 40.000; in 1889 f 44.250; in 1890 f 48.310; in 1891 f 39.665; in 1892 f 24.210; in 1893 f 91.670; in 1894 f 72.720; in 1895 f 33.330; zal vermoedelijk besteed worden op den dienst van 1896 f 21.540; in 1897 f 12.000; wordt thans aangevraagd f 18.000.

VERZAMELING.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Wordt thans aangevraagd *f* 20.800.

Art. 3. Stelling van den Helder. Wordt thans aangevraagd *f* 7700.

Art. 4. Stelling van Amsterdam. Wordt thans aangevraagd *f* 1.066.700.

Art. 5. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak. Wordt thans aangevraagd *f* 1500.

Art. 6. Stelling van de Monden der Maas en het Haringvliet. Wordt thans aangevraagd *f* 15.000.

Art. 7. Telegraphische en telephonische verbinding van verdedigingswerken en posten. Wordt thans aangevraagd *f* 47.000.

Art. 8. Materieel der genie. Wordt thans aangevraagd *f* 18.000.

Komt bij: de bedragen der artikelen in de vestingbegrooting, dienst 1897, als: artikel 1 wordt thans aangevraagd *f* 70.000; artikel 9 wordt thans aangevraagd *f* 2000; artikel 10 wordt thans aangevraagd *f* 50.000.

Totaal thans aangevraagd *f* 1.298.700.
